

მზია შელია

მოსახლეობის ეკონომიკა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოსახლეობის ეკონომიკა

(სალექციო კურსი, პრაქტიკული სავარჯიშოები, ტესტები)

შემდგენელი – ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი მზია შელია

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

„მოსახლეობის ეკონომიკის“ კურსი იკითხება სორბონის, ლომონოსოვის, მაკმასტერის, ბერკლისა და სხვა ელიტარულ უნივერსიტეტებში. სალექციო კურსის სილაბუსი აღნიშნულ უნივერსიტეტებში ნაკითხული სალექციო მასალების საფუძველზეა შედგენილი და ფართოდ იყენებს იქ მითითებულ ლიტერატურას. გადმოცემული მასალა გამდიდრებულია საქართველოს ეკონომიკური და დემოგრაფიული განვითარების უახლესი ინფორმაციით. კურსი ორგანულად ავსებს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტზე მოქმედ კურსულუმებს. იგი „შრომის ეკონომიკის“ მოდულის ძირითადი საგანია, თუმცა, როგორც არჩევით დისციპლინას, ფაკულტეტის სტუდენტთა დიდი ნაწილი სწავლობს. სალექციო მასალის ათვისებაში სტუდენტებს დიდ დახმარებას გაუწევს წიგნში მოცემული ასეულობით ტესტი და სავარჯიშო.

რედაქტორი – პროფესორი **მირიან ტუხაშვილი**

რეცენზენტები: პროფესორი **ავთანდილ სულაბერიძე**
ასოცირებული პროფესორი **მურმან ცარციძე**
ასოცირებული პროფესორი **ლელა მენაბდიშვილი**

© ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2019

ISBN 978-9941-13-897-3 (pdf)

ს ა რ ჩ ე ვ ი

თემა 1. მოსახლეობის შესწავლის თეორიული საფუძვლები	3
1.1 ეკონომიკური და დემოგრაფიული განვითარების ისტორიული თავისებურებები	3
1.2. რა არის მოსახლეობა?	5
1.3. დემოგრაფია და მოსახლეობის ეკონომიკა რას სწავლობს დემოგრაფია?	7
1.4. დემოგრაფიული ცოდნის წარმოშობა და განვითარება	10
1.5. დემოგრაფია საქართველოში	16
1.6 გლობალიზაციის თანამედროვე პროცესი და ეკონომიკური და დემოგრაფიული პროცესების ურთიერთკავშირი	17
თემა. 2. ინფორმაციის წყაროები მოსახლეობის შესახებ	19
2.1. მოსახლეობის აღწერა	19
2.2. მოსახლეობის მიმდინარე აღრიცხვა	25
2.3. მოსახლეობის აღრიცხვა რეგისტრებით (კარტოთეკებით, სიებით)	26
2.4. მოსახლეობის სპეციალური შერჩევითი გამოკვლევები.	27
თავი 3. მოსახლეობის სტრუქტურა და გენდერული განსხვავება ეკონომიკურ ცხოვრებაში	29
3.1. მოსახლეობის რიცხოვნობა	29
3.2. მოსახლეობის სტრუქტურა	30
3.3. ასაკი და მოსახლეობის ასაკობრივი სტრუქტურა	33
3.4. სქესობრივ-ასაკობრივი პირამიდა	38
3.5. ინვესტიციები ადამიანურ კაპიტალში და სქესის ფაქტორი	41
თავი 4. მოსახლეობის დაბერება და თაობათაშორისი ტრანსფერტები	43
4.1. მოსახლეობის დაბერების არსი და ანალიზი	43
4.2. დემოგრაფიულ დაბერებაზე მოქმედი ფაქტორები	47
4.3. დემოგრაფიული დაბერების დემოგრაფიული და სოციალურ-ეკონომიკური შედეგები	49
4.4. ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა	54
4.5 თაობათაშორისი ტრანსფერტები	60

თემა 5. მოსახლეობის ბუნებრივი მოძრაობა. შობადობა და მისი ეკონომიკური ფაქტორები.....	63
5.1. შობადობა	64
5.2. შობადობის თანამედროვე ტენდენციები	70
5.3. რელიგიის გავლენა შობადობაზე.....	73
5.4. მოსახლეობის აღწარმოება და მისი მოდელირება.....	76
5.5. მოსახლეობის აღწარმოების ანალიზი	81
5.6. შობადობის დინამიკის ეკონომიკური ფაქტორები	83
თემა 6. მოსახლეობის ჯანმრთელობა და მოკვდაობა	88
6.1. მოკვდაობა.....	88
6.2. მოსალოდნელი სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა	91
6.3. მოკვდაობის ანალიზი გარდაცვალების მიზეზების მიხედვით	97
6.4. მოკვდაობის დინამიკის ეკონომიკური ფაქტორები	99
6.5. ავადობისა და მოკვდაობის ცვლილების ურთიერთკავშირი.....	104
6.6. მოკვდაობისა და სიცოცხლის ხანგრძლივობის ევოლუცია.....	108
თემა 7. ოჯახის დემოეკონომიკა	111
7.1. ქორწინება	111
7.2. განქორწინება.....	115
7.3. განქორწინების ფაქტორები.....	117
7.4. ოჯახი	118
7.5. ოჯახისა და შინამეურნეობის ეკონომიკა.....	127
7.6. ეკონომიკურ ანალიზში გამოყენებული დემოგრაფიული ცვლადები .	130
7.7 ბავშვებში ინვესტირების პორტფელი და დინასტიური ბიუჯეტი.	131
7.8 თაობათაშორისი ტრანსფერტების მოტივაცია.....	133
თემა. 8. მოსახლეობისა და ადამიანური რესურსების მიგრაცია	137
8.1. მიგრაციის არსი და მისი ანალიზი	137
8.2. საერთაშორისო მიგრაციის თანამედროვე ტენდენციები	143
8.3. თანამედროვე მიგრაციული ვითარება საქართველოში.....	146
თემა 9. მოსახლეობის ტერიტორიული ორგანიზაცია.....	151
9.1. მოსახლეობის განსახლების არსი	151
9.2. მსოფლიო მოსახლეობის ტერიტორიული განაწილების ზოგადი კანონზომიერებანი.....	154
9.3. ურბანიზაცია და საქალაქო განსახლების განვითარება.....	156
9.4. სასოფლო განსახლება	163
თემა 10. მოსახლეობის და შრომითი რესურსების პროგნოზი.....	165
10.1. მოსახლეობის პროგნოზი და მისი კლასიფიკაცია.....	165

10.2. მოსახლეობის პერსპექტიული გაანგარიშების მეთოდები.....	168
10.3. მსოფლიოსა და საქართველოს მოსახლეობის პროგნოზი	173
თემა 11. მოსახლეობის პოლიტიკა.....	178
11.1. მოსახლეობის პოლიტიკის ისტორია.....	178
11.2. მოსახლეობის პოლიტიკის მიზანი და საშუალებები	183
11.3. მოსახლეობის პოლიტიკის რესურსები.....	188
11.4. მოსახლეობის პოლიტიკის ეფექტიანობა.....	193
11.5. მოსახლეობის პოლიტიკის ეფექტიანობის შეფასების გამოცდილება სხვადასხვა ქვეყანაში	197
თემა 12. მოსახლეობა და ეკონომიკა.....	202
ამოცანები.....	215
პრაქტიკული სავარჯიშოები და საქმიანი თამაშები	215
საქმიანი თამაში 1	
საქართველოს მოსახლეობის რიცხოვნობისა და სტრუქტურის პროგნოზი	247
საქმიანი თამაში 2	
მსოფლიო დემოგრაფიული განვითარების სტრატეგია.....	250
ბესტები.....	253
თემა 1. მოსახლეობის შესწავლის თეორიული საფუძვლები.....	253
თემა 2. ინფორმაციის წყაროები მოსახლეობის შესახებ.....	265
თემა 3. მოსახლეობის სტრუქტურა და გენდერული განსხვავება ეკონომიკურ ცხოვრებაში.....	273
თემა 4. მოსახლეობის დაბერება და თაობათაშორისი ტრანსფერტები.....	278
თემა 5. მოსახლეობის ბუნებრივი მოძრაობა. შობადობა და მისი ეკონომიკური ფაქტორები.....	286
თემა 6. მოსახლეობის ჯანმრთელობა და მოკვდაობა	299
თემა 7. ოჯახის დემოეკონომიკა.	313
თემა 8. მოსახლეობისა და ადამიანური რესურსების მიგრაცია.....	324
თემა 9. მოსახლეობის ტერიტორიული ორგანიზაცია.	333
თემა 10. მოსახლეობის და შრომითი რესურსების პროგნოზი.....	343
თემა 11. მოსახლეობის პოლიტიკა	348
თემა 12. მოსახლეობა და ეკონომიკა	348
გამოყენებული ლიტერატურა.....	354

წიგნი ელექტრონულად მომზადდა თსუ გამომცემლობაში

0179 თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი 14
14 Ilia Tchavtchavadze Avenue, Tbilisi 0179
Tel 995 (32) 225 04 84, 6278
www.press.tsu.edu.ge

